

Η θήρα ως «τρόπος ζωής», ως «άθλημα» και ως «χόμπι»

Ν. Α. Χασάνας¹, Π. Κ. Μπίρτσας^{2,3} και Χ. Κ. Σώκος²

¹Ταμείο Διοίκησης και Διαχείρισης Πανεπιστημιακών Δασών, ΑΠΘ, nhasana@ad.auth.gr

² Διεύθυνση Έρευνας & Τεκμηρίωσης, Κυνηγετική Ομοσπονδία Μακεδονίας & Θράκης, Εθνικής Αντίστασης 173, 55134 Θεσσαλονίκη

³Τμήμα Δασοπονίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος, Εργαστήριο Άγριας Πανίδας, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Λάρισας, Τέρμα Μαυρομιχάλη, 43100 Καρδίτσα

Περίληψη

Εξετάζεται η πρόσληψη της θήρας ως τρόπου ζωής, αθλήματος ή χόμπι βάσει ποσοτικών αποτελεσμάτων από επεξεργασία 778 ερωτηματολογίων. Νεαρότεροι κυνηγοί, υψηλότερου επιπέδου και αστικής καταγωγής, τείνουν να βλέπουν τη θήρα ως βαθύτερο τρόπο ζωής. Η ηλικία και ο τρόπος επαφής με τη θήρα ασκούν επίσης επιρροή. Τα τριχωτά θηράματα έλκουν όσους βλέπουν τη θήρα ως άθλημα, ενώ τα πτερωτά έλκουν περισσότερο όσους τη θεωρούν ως τρόπο ζωής. Όσοι θεωρούν τη θήρα ως τρόπο ζωής εμφανίζουν μεγαλύτερη μοναχικότητα στη μετακίνησή τους και προτιμούν ήσυχους και απομακρυσμένους κυνηγότοπους και τείνουν να αναζητούν αξίες υλιστικού χαρακτήρα στην τεχνολογία του κυνηγιού. Επίσης αναγνωρίζουν σε αυτή αξίες σχετικές με πνεύμα συνεργασίας, ελευθερίας και σεβασμού στο θήραμα και θεωρούν χρήσιμο να τις μεταδώσουν και στα παιδιά τους – ακόμη και στις κόρες τους – κάνοντάς τα κυνηγούς. Ακόμη επιθυμούν βαθύτερες διοικητικές και διαχειριστικές αλλαγές που απαιτούν υπομονή και επιμονή, ενώ όσοι την αντιμετωπίζουν ως άθλημα και χόμπι ζητούν μέτρα με πιο άμεσες επιδράσεις. Επίσης, οι κυνηγοί που βλέπουν τη θήρα ως τρόπο ζωής προτιμούν να ενημερώνονται για αυτή από τα περιοδικά και το διαδίκτυο, ενώ όσοι τη βλέπουν ως άθλημα προτιμούν το χώρο των κυνηγετικών συλλόγων για την ενημέρωσή τους ή θεωρούν ότι γνωρίζουν ότι τους είναι αναγκαίο και δεν χρειάζονται ενημέρωση.

Λέξεις κλειδιά: κυνήγι, εκπαίδευση κυνηγών, διαχείριση θήρας, αξίες, τρόπος ζωής, άθλημα, χόμπι

Εισαγωγή

Οι Aslin και Bennett (2000) συνέδεσαν σε εκτενή ανάλυση την άγρια πανίδα με κοσμοθεωρήσεις αλλά χωρίς εκτενή ποσοτική εμπειρική κοινωνική προσέγγιση. Οι Bousquet κ.α. (2001) προέβησαν σε κατατοπιστικές προσομοιώσεις της χρήσης υλικών αξιών (κυρίως των διατροφικών) του κυνηγιού αλλά χωρίς να εξετάσουν ευρύτερες αξιακές διαστάσεις του. Οι Campbell και Mackay (2009) εξέτασαν εκτενώς τον τρόπο επικοινωνίας και διάδοσης των κυνηγετικών αξιών αλλά όχι των παραγόντων που τις καθορίζουν. Τα

αποτελέσματα των Hasanagas κ.α. (2009) και Sokos κ.α. (2009) ότι η πρόσληψη του κυνηγιού ως τρόπου ζωής οδηγεί σε αποδοχή πιο μακροπρόθεσμων διαχειριστικών πρακτικών που απαιτούν υπομονή και επιμέλεια σε αντίθεση με την πρόσληψή του ως αθλήματος ή χόμπι που συνδέεται με επιθυμία για άμεσα αποτελέσματα επαληθεύτηκαν στην έρευνα αυτή. Ο Knezevic (2009) εμβάθυνε στις σχέσεις μεταξύ «κυνηγετικών» και «φιλοπεριβαλλοντικών» αξιών, χωρίς όμως να αναλύσει πολύπλευρες αξιακές προσλήψεις του κυνηγιού.

Οι Meguro και Inoue (2011) και ο Milbourne (2003) επικεντρώθηκαν αναλυτικά στην αξιακή πρόσληψη και οικονομική και οικολογική ανάλυση συγκεκριμένων κυνηγετικών προϊόντων και υπηρεσιών σε ορισμένες περιοχές. Οι Michaelidou και Decker (2005), οι Rist κ.α. (2008), οι Scott κ.α. (1999) ερεύνησαν κατατοπιστικά τη θεσμική πρόσληψη της θήρας σε πλαίσια περιβαλλοντικής πολιτικής αλλά όχι ευρύτερους κοινωνικούς παράγοντες διαμόρφωσης αξιακών προσλήψεων της θήρας.

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να παράσχει ποσοτικά αποτελέσματα σχετικά με τους παράγοντες που διαμορφώνουν αξιακά συστήματα πρόσληψης της θήρας. Άλλοι κυνηγοί θεωρούν τη θήρα ως «τρόπο ζωής» με βαθύτερες αξίες, άλλοι ως άθλημα το οποίο συνεπάγεται δοκιμή σωματικών και πνευματικών-διανοητικών δεξιοτήτων και άλλοι ως απλό χόμπι το οποίο αποσκοπεί σε πρόσκαιρη ικανοποίηση και απλή καταπολέμηση της μονοτονίας ή της ανάγκης διαφυγής από το άγχος της καθημερινότητας (Kellert 1980). Αυτή η τριπλή κατηγοριοποίηση χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα με αρκετά διαφοροποιημένα και ερμηνεύσιμα αποτελέσματα.

Η εργασία αυτή μπορεί να βοηθήσει στην κατανόηση των διαφορετικών συμπεριφορών και στάσεων που παρουσιάζουν οι κυνηγοί σε ποικίλα θέματα, ανάλογα με την αξιακή πρόσληψη της θήρας. Η κατανόηση τέτοιων παραγόντων μπορεί να χρησιμεύσει στο σχεδιασμό και διεξαγωγή γενικότερης πολιτικής και ενημερωτικών εκδηλώσεων μεταξύ κυνηγών.

Υλικά και μέθοδοι

Το δείγμα δεν ήταν τυχαίο αλλά κρίσεως και είχε στόχο να πετύχει τη μέγιστη δυνατή και ισορροπημένη παραλλακτικότητα στις προς εξέταση μεταβλητές, ώστε να ανιχνευθούν με τη μέγιστη δυνατή σαφήνεια τυχόν υφιστάμενες συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών. Εφόσον στόχος είναι η ανίχνευση συσχετίσεων και όχι η παραγωγή γενικευσιμων περιγραφικών στατιστικών στοιχείων, δε χρειάζεται τυχαίο δείγμα, αλλά απεναντίας ενδείκνυται ένα τέτοιο δείγμα κρίσεως. Ελήφθησαν 778 ερωτηματολόγια από όλη κατά το δυνατόν την επικράτεια της Ελλάδας, ώστε να συμπεριληφθεί κατά το δυνατόν όλο το φάσμα οικολογικών και κοινωνικο-οικονομικών συνθηκών. Τα ερωτηματολόγια ελήφθησαν από τις εξής περιοχές: Θεσσαλονίκη, Κιλκίς, Σέρρες, Κοζάνη, Βέροια, Χαλκιδική, Δράμα, Αττική, Σύρος, Ηράκλειο, Κομοτηνή, Αχαΐα, Ξάνθη, Αιτωλοακαρνανία, Λαμία, Άρτα, Λέσβος, Χανιά, Σπάρτη, Σίφνος, Φλώρινα, Καβάλα, Πιερία, Λάρισα, Γύθειο. Χρησιμοποιήθηκε το τεστ διμεταβλητής ανάλυσης Pearson σε συνδυασμό με ποιοτικές διερευνητικές συνεντεύξεις για την ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

Αποτελέσματα και συζήτηση

Παρόλο που σκοπός της έρευνας δεν είναι η παροχή γενικεύσιμων περιγραφικών στατιστικών στοιχείων, παρουσιάζονται εδώ ορισμένα περιγραφικά δεδομένα για να έχει ο αναγνώστης μια σφαιρική εικόνα του δείγματος. Στα 778 άτομα του δείγματος εμφανίζεται ένα φάσμα ηλικίας από 19 μέχρι 82 ετών με μέσο όρο 46. Το 26% των κυνηγών θεωρούν ότι ανήκουν σε μικρομεσαίο και το 60% στο μεσαίο, ενώ 8% σε μεγαλομεσαίο κοινωνικό στρώμα. Το 10,3% είναι απόφοιτοι δημοτικού, το 32,4% απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης, το 2,6% απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Γενικά χαρακτηριστικά

Στον Πίνακα 1 φαίνεται μια εμφανής επίδραση της ηλικίας, της δραστηριότητας (αγροτικής), του αισθήματος κοινωνικής τάξης και του εκπαιδευτικού επιπέδου. Παρατηρούμε ότι οι νεότεροι κυνηγοί βλέπουν τη θήρα περισσότερο ως τρόπο ζωής παρά ως ένα απλό χόμπι, καθώς αναζητούν σοβαρά έναν εναλλακτικό κόσμο και μοντέλο αξιών, ως διαφυγή από τη μονοτονία ή το άγχος της σύγχρονης ζωής. Επιπλέον, οι νεαρότεροι κυνηγοί είχαν την ευκαιρία να μεγαλώσουν σε ένα περιβάλλον με περισσότερες υλικές ανέσεις. Έτσι, είχαν την «πολυτέλεια» να αναζητήσουν περαιτέρω πνευματικές αξίες στη θήρα και να μην το βλέπουν ως ένα απλό άθλημα που συνιστά δοκιμή δυνάμεων. Ομοίως, ίσως επιδρά και το αυξημένο εκπαιδευτικό επίπεδο όπως και το αίσθημα υψηλού κοινωνικού στρώματος.

Πίνακας 1. Χαρακτηριστικά των κυνηγών σε σχέση με τη σημασία της θήρας για αυτούς.
Table 1. Characteristics of hunters and meaning of hunting for them.

	Θεώρηση κυνηγιού ως τρόπου ζωής	Θεώρηση κυνηγιού ως αθλήματος	Θεώρηση κυνηγιού ως χόμπι
Έτος γέννησης	,110(**) ,002	-,048 ,184	-,100(**) ,006
Εκπαιδευτικό επίπεδο	,238(**) ,000	-,167(**) ,000	-,123(**) ,001
Αίσθημα κοινωνικού στρώματος	,095(**) ,009	-,035 ,343	-,087(*) ,017
Αγρότης	-,207(**) ,001	,104 ,088	,190(**) ,002

Οι αγρότες βλέπουν τη θήρα ως ένα εναλλακτικό χόμπι για περαιτέρω πορισμό τροφής ή χαλάρωση από τις αγροτικές εργασίες, χωρίς να αισθάνονται βαθύτερες αξίες ενός τρόπου ζωής σε αυτό. Κάτι τέτοιο θα ήταν δύσκολο, καθώς η θήρα αποτελεί μια δραστηριότητα αρκετά κοντινή από πλευράς περιεχομένου και τοπίου προς τον αγροτικό χώρο. Ως εκ τούτου, η θήρα ενδέχεται να μην εκλαμβάνεται από αυτούς ως εναλλακτική δραστηριότητα.

Ηλικία και τρόπος πρώτης επαφής με τη θήρα

Η φάση της ζωής καθώς και τρόπος με τον οποίο εισάγεται κάποιος σε μια δραστηριότητα και αποκτά την πρώτη εντύπωση, διαδραματίζει συχνά καθοριστικό και ριζικό ρόλο στον τρόπο που την προσλαμβάνει. Στον Πίνακα 2 φαίνεται ότι όσο αργότερα στη ζωή του έρχεται κάποιος σε επαφή με τη θήρα (δηλ. είτε λαμβάνει το πρώτο γενικό ερέθισμα, είτε συνοδεύει άλλον κυνηγό, είτε πυροβολεί για πρώτη φορά), τόσο πιθανότερο είναι να τη προσλάβει ως κάτι πολύ πιο απλουστευμένο από τρόπο ζωής με ιδιαίτερες αξίες, δηλαδή ως άθλημα ή χόμπι. Αυτό γίνεται κατανοητό αν ληφθεί υπόψη ότι σε αυξημένες ηλικίες, το αξιακό σύστημα και η κοσμοθεώρηση κάποιου ατόμου έχει ήδη διαμορφωθεί και αποκρυσταλλωθεί, και τείνει να υιοθετήσει κάθε νέο ερέθισμα περισσότερο ως ένα απλό άθλημα ή χόμπι παρά ως τρόπο ζωής.

Πίνακας 2. Ηλικία και τρόπος πρώτης επαφής με τη θήρα σε σχέση με τη σημασία της θήρας.

Table 2. Age method and way of first contact with the hunting in relation with the meaning of hunting for the hunters.

	Θεώρηση κυνηγιού ως τρόπου ζωής	Θεώρηση κυνηγιού ως αθλήματος	Θεώρηση κυνηγιού ως χόμπι
Ηλικία στην οποία δημιουργήθηκε το ενδιαφέρον για το θήρα	-,330(**) ,000	,078(*) ,038	,307(**) ,000
Ηλικία που πρωτοσυνόδευσε κυνηγό	-,322(**) ,000	,036 ,365	,340(**) ,000
Ηλικία πρώτης βολής	-,331(**) ,000	,044 ,261	,336(**) ,000
Δημιουργήθηκε το ενδιαφέρον για τη θήρα από γονείς/συγγενείς	,112(**) ,002	-,014 ,707	-,118(**) ,001
Δημιουργήθηκε το ενδιαφέρον για τη θήρα από φίλους/ άλλα πρόσωπα	-,135(**) ,000	,076(*) ,037	,083(*) ,022
Δημιουργήθηκε το ενδιαφέρον για τη θήρα από ταινίες	-,071(*) ,049	,037 ,315	,049 ,179

Αξιοσημείωτο είναι ακόμη ότι όταν η πρώτη επαφή γίνεται μέσω γονέων ή συγγενών, τότε αυτό συμβάλλει ακόμη περισσότερο στην πρόσληψη της θήρας ως βαθύτερου τρόπου ζωής, αφού οι συγγενείς ή γονείς αφιερώνουν περισσότερο χρόνο στη μετάδοση βαθύτερων αξιών αλλά αυτές μεταδίδονται συχνά πιο αποτελεσματικά μέσω οικείων προσώπων παρά μέσω ξένων ή απλών φίλων.

Επιφανειακή πρόσληψη της θήρας συμβαίνει όταν κάποιος δέχεται το καθοριστικό ερέθισμα για αυτό μέσω ταινιών. Αυτό γίνεται κατανοητό αν ληφθεί υπόψη ότι στις ταινίες επικρατούν κυρίως τεχνικές λεπτομέρειες ή περιπετειώδες περιβάλλον και όχι παρουσίαση βαθύτερων αξιών. Οι τελευταίες συνιστούν άλλωστε περισσότερο ένα βίωμα που εμπνέεται

από ποικίλους παράγοντες της πράξης (πρόσωπα, τοπία, παραστάσεις, ανάπτυξη γνώσεων και ικανοτήτων) παρά κάτι μεταδίδσιμο από ταινίες.

Κυνηγετικές προτιμήσεις και συνήθειες

Στον Πίνακα 3 βλέπουμε ότι εκείνοι που βλέπουν τη θήρα ως απλό άθλημα είναι αυτοί που συνηθίζουν να κυνηγούν τριχωτά θηράματα (ζαρκάδι, αγριόχοιρο). Εν αντιθέσει, όσοι συνηθίζουν ή θα προτιμούσαν να κυνηγούν περρωτά θηράματα (ορτύκι, μπεκάτσα, φασιανό) τείνουν να αισθάνονται τη θήρα ως τρόπο ζωής.

Πίνακας 3. Κυνηγετικές προτιμήσεις και συνήθειες για τα θηράματα σε σχέση με τη σημασία της θήρας.

Table 3. Hunting preferences in relation with the meaning of hunting for the hunters .

	Θεώρηση κυνηγιού ως τρόπου ζωής	Θεώρηση κυνηγιού ως αθλήματος	Θεώρηση κυνηγιού ως χόμπι
Συνήθως κυνηγώ ζαρκάδι	-,120(**) ,001	,101(**) ,005	,043 ,237
Συνήθως κυνηγώ αγριόχοιρο	-,049 ,181	,115(**) ,002	-,060 ,098
Συνήθως κυνηγώ ορτύκι	,115(**) ,002	-,068 ,063	-,076(*) ,037
Θα προτιμούσα να κυνηγώ μπεκάτσα	,120(**) ,001	-,060 ,101	-,095(**) ,009
Θα προτιμούσα να κυνηγώ φασιανό	,180(**) ,000	-,060 ,099	-,145(**) ,000

Στον Πίνακα 4 φαίνεται ότι αυτοί που θεωρούν τη θήρα ως τρόπο ζωής είναι πιο μοναχικοί κυνηγοί αφού μετακινούνται μόνοι τους με το αυτοκίνητό τους και είναι διατεθειμένοι να μετακινηθούν να σε μεγαλύτερες αποστάσεις προκειμένου να βρουν τον κυνηγότοπο της αρεσκείας τους. Αυτή η μοναχικότητα και η τάση απομάκρυνσης από τον τόπο διαμονής, φανερώνει μια τάση αναζήτησης του τέλειου τόπου για την ανενόχλητη εφαρμογή του εναλλακτικού τρόπου ζωής, ένα αίσθημα συγκινησιακής προστασίας που συχνά δημιουργεί η φυσική απόσταση καθώς και μια σύνδεση του ιδανικού περιβάλλοντος για την εφαρμογή του εναλλακτικού τρόπου ζωής με γεωγραφικά χαρακτηριστικά. Ειδικότερα, οι κυνηγοί που θεωρούν τη θήρα ως τρόπο ζωής προτιμούν τόπους που έχουν περισσότερη ησυχία παρά τόπους που έχουν πολλά θηράματα.

Πίνακας 4. Μοναχικότητα στη μετακίνηση και κυνηγότοπος σε σχέση με τη σημασία της θήρας..

Table 4. Loneliness in hunting trip and hunting place in relation with the meaning of hunting for the hunters.

	Θεώρηση κυνηγιού ως τρόπου ζωής	Θεώρηση κυνηγιού ως αθλήματος	Θεώρηση κυνηγιού ως χόμπι
Μετακίνηση με ΙΧ μόνος	,073(*) ,044	,001 ,970	-,092(*) ,011
Απόσταση κυνηγότοπου από τόπο διαμονής	,094(*) ,013	-,134(**) ,000	,025 ,509
Προτίμηση κυνηγότοπου με ησυχία παρά με πολλά θηράματα	,088(*) ,022	,008 ,826	-,103(**) ,007

Σημαντική είναι η γενική τάση προτίμησης για χρήση κυνηγετικών μέσων διαφορετικών από τα συμβατικά που επιβάλλει η επικρατούσα κυνηγετική πρακτική ή ο νόμος (Πίνακας 5). Αυτοί που βιώνουν τη θήρα ως τρόπο ζωής θα ήθελαν να δοκιμάσουν τόξο (απλό και μηχανικό), ραβδωτό όπλο και αεροβόλο, και έχουν ήδη χρησιμοποιήσει εμπροσθογεμές όπλο. Αναζητούν δηλαδή μέσα στα πλαίσια αυτού του εναλλακτικού τρόπου ζωής νέες εμπειρίες και δοκιμασίες των ικανοτήτων τους στην τεχνική πλευρά του κυνηγιού. Παράλληλα, εμφανίζονται να έχουν όσο γίνεται μεγαλύτερη πληθώρα όπλων προκειμένου να διατηρούν συνεχώς στο σπίτι τους ένα περιβάλλον ιδιαίτερης κουλτούρας και κυνηγετικού κλίματος. Με τον τρόπο αυτό, ενσωματώνουν διαρκώς τη θήρα στη γενικότερη ζωή τους.

Πίνακας 5. Προτιμήσεις μέσων θήρας σε σχέση με τη σημασία της θήρας.

Table 5. Preferences for hunting ammunition in relation with the meaning of hunting for the hunters.

	Θεώρηση κυνηγιού ως τρόπου ζωής	Θεώρηση κυνηγιού ως αθλήματος	Θεώρηση κυνηγιού ως χόμπι
Τόξο	,166(**) ,000	-,083(*) ,031	-,123(**) ,001
Μηχανικό τόξο	,128(**) ,001	-,067 ,081	-,081(*) ,035
Ραβδωτό	,211(**) ,000	-,067 ,079	-,195(**) ,000
Αεροβόλο	,161(**) ,000	-,062 ,106	-,133(**) ,000
Έχω χρησιμοποιήσει εμπροσθογεμές όπλο	,241(**) ,000	-,163(**) ,001	-,145(**) ,003
Αριθμός όπλων στην κατοχή	,212(**)	-,095(*)	-,157(**)

	,000	,022	,000
Προτιμώ να αγοράζω όπλο σύμφωνα με τα σχόλια γνωστού προσώπου	,095(*)	-,089(*)	-,015
	,012	,020	,696
Προτιμώ να αγοράζω όπλο μετά από δοκιμή	,105(**)	,014	-,135(**)
	,006	,714	,000
Προτιμώ να αγοράζω όπλο σύμφωνα με τα σχόλια περιοδικού	,173(**)	-,138(**)	-,068
	,000	,000	,075
Προτιμώ να αγοράζω όπλο καλαίσθητο	,104(**)	-,060	-,070
	,006	,116	,066
Προτιμώ να αγοράζω όπλο απλό στη χρήση	-,137(**)	,045	,127(**)
	,000	,233	,001

Ταυτόχρονα, προτιμούν να αγοράζουν κυνηγετικό όπλο βάσει: α) συστάσεων από γνωστό πρόσωπο το οποίο εμπιστεύονται και μοιράζεται κοινά ενδιαφέροντα και κοινό πρίσμα πρόσληψης του κυνηγιού, β) πληροφοριών περιοδικού που τους επιτρέπουν να εμβαθύνουν στις λειτουργικές και εμφανισιακές λεπτομέρειες που τους ενδιαφέρουν ή των τοπίων με τα οποία συνδέεται διαφημιστικά, γ) προσωπική δοκιμή για επιβεβαίωση και αποφυγή οχλήσεων κατά την πράξη, δ) καθώς και βάσει της αισθητικής εμφάνισης του όπλου, η οποία διασφαλίζει την ενίσχυση της ιδέας του κυνηγιού ως τρόπου ζωής με στοιχεία καλαισθησίας.

Εκείνο που αποτελεί κριτήριο έλξης για όσους είναι κυνηγοί από χόμπι και άπωσης για όσους κυνηγούν για να βιώσουν έναν εναλλακτικό τρόπο ζωής, είναι η τεχνική απλότητα του όπλου, καθώς ένα απλό όπλο δεν προσφέρει δυνατότητα για ανάπτυξη νέων γνώσεων και δεξιοτήτων. Σε αυτές απορροφώνται ευχαρίστως συνήθως οι κυνηγοί που βλέπουν τη θήρα ως τρόπο ζωής και όχι ως απλό χόμπι.

Συνακόλουθες αξίες

Στον Πίνακα 6 αναδεικνύεται μια τάση για διατήρηση της οικογενειακής παράδοσης του κυνηγιού από όσους θεωρούν τη θήρα ως τρόπο ζωής. Μάλιστα, η τάση αυτή εκδηλώνεται με μύηση σε αυτό όχι μόνο του γιού αλλά και της κόρης. Αξιοσημείωτο είναι το τελευταίο στοιχείο, αφού η θήρα είναι μια ανδροκρατούμενη δραστηριότητα. Όσοι τη θεωρούν ως απλό χόμπι θα απέτρεπαν την κόρη τους από το ασχοληθεί με αυτό, καθώς τη βλέπουν ως έναν απλό τρόπο εκτόνωσης, ο οποίος αφού «έτυχε» να ανδροκρατηθεί πρέπει να παραμείνει ανδροκρατούμενος, και δεν έχει αξίες τόσο σημαντικές να καλλιεργήσει στους ανθρώπους ώστε να αξίζει τον κόπο να γίνει η τόσο «φιζοσπαστική» αλλαγή της διάδοσής της και στο έτερο φύλο. Παράλληλα, το κυνήγι το έχουν συνδέσει μόνο με τις φυσικές συνθήκες, τις τεχνικές δεξιότητες των όπλων, τα δύσκολα ωράρια και την επιθετική-αρπακτική συμπεριφορά απέναντι στα θηράματα (και ενδεχομένως μερικές φορές μεταξύ των κυνηγών) που το καθιστούν «ακατάλληλο» ή «αταίριαστο» για γυναίκες.

Όσοι θεωρούν τη θήρα ως απλό άθλημα, την αντιμετωπίζουν εν μέρει ως μια δραστηριότητα πρόσκαιρου χαρακτήρα με την οποία «έτυχε» να ασχοληθούν οι ίδιοι επειδή απλά δεν είχαν κάτι καλύτερο ή επειδή αισθάνονται την ανάγκη μιας πρόσκαιρης άθλησης (η οποία μάλιστα κοστίζει ιδιαίτερα σε χρήμα και χρόνο) και δεν θεωρούν ότι αξίζει τον κόπο να τη μεταδώσουν ούτε καν στο γιό τους.

Πίνακας 6. Συνακόλουθες κυνηγετικές αξίες σε σχέση με τη σημασία της θήρας για τους κυνηγούς.

Table 6. Resulting hunting values in relation with the meaning of hunting for the hunters.

	Θεώρηση κυνηγιού ως τρόπου ζωής	Θεώρηση κυνηγιού ως αθλήματος	Θεώρηση κυνηγιού ως χόμπι
Θα ενθάρρυνα το γιο μου να γίνει κυνηγός	,145(**) ,002	-,141(**) ,003	-,008 ,871
Θα ενθάρρυνα την κόρη μου να γίνει κυνηγός	,156(**) ,001	-,069 ,149	-,126(**) ,008
Η θήρα εμπνέει αίσθημα ελευθερίας	,246(**) ,000	-,135(**) ,000	-,142(**) ,000
Η θήρα εμπνέει αίσθημα σεβασμού προς το θήραμα	,172(**) ,000	-,034 ,373	-,187(**) ,000
Η θήρα εμπνέει πνεύμα συνεργασίας	,118(**) ,002	-,043 ,265	-,101(**) ,009
Η θήρα εμπνέει αγάπη για τα ωραία τοπία	-,059 ,125	-,018 ,644	,084(*) ,029

Εκείνοι που επιθυμούν να μνησούν στη θήρα τα παιδιά τους, και ιδιαίτερα τις κόρες τους, είναι όσοι θεωρούν τη θήρα ως βαθύτερο τρόπο ζωής, με ιδιαίτερες αξίες, που υπερβαίνουν την απλή ανάγκη για διαφυγή από το άγχος ή τη μονοτονία, την αυτό-επίδειξη, και το φράγμα του κοινωνικού φύλου.

Χαρακτηριστικές περιπτώσεις τέτοιων αξιών είναι οι ακόλουθες, οι οποίες επίσης διαφαίνονται στον Πίνακα 6: Έμπνευση αισθήματος ελευθερίας, πνεύματος συνεργασίας, και σεβασμού προς το θήραμα. Ειδικά η ελευθερία και το πνεύμα συνεργασίας αποτελούν αξίες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη αυτοεκτίμησης και κοινωνικής αποδοχής, συνοχής και υπευθυνότητας. Η ελευθερία μεταφράζεται βαθύτερα ως απαγκίστρωση από τις επιβεβλημένες συμβάσεις του πολιτισμού και τις προκαταλήψεις ή από την τυχόν έλλειψη αυτοπεποίθησης που δημιουργείται από τη μη δοκιμή ικανοτήτων και τη μη διερεύνηση του εαυτού.

Το πνεύμα συνεργασίας μεταφράζεται σε αίσθημα υπευθυνότητας και περικλείει αναπόφευκτα την ανάπτυξη συγκινησιακής νοημοσύνης και επικοινωνιακής μάθησης, ώστε να κατανοεί καθένας με τη μέγιστη δυνατή ακρίβεια τις προσδοκίες των υπολοίπων μελών μιας ομάδας κυνηγών και να επιτυγχάνεται κοινή ερμηνεία και υιοθέτηση διευρυμένου φάσματος στόχων αλλά η αρμονικότερη δυνατή αλληλοϋποστήριξη και

αλληλοϊκανοποίηση. Αυτές οι αξίες – της ελευθερίας και του πνεύματος συνεργασίας – θεωρούνται απαραίτητες και προσιτές σε όλους τους ανθρώπους, ανεξαρτήτως φύλου, ατομικών ενδιαφερόντων και γενιάς.

Ομοίως οικουμενικής εμβέλειας και αποδοχής αποτελεί και ο σεβασμός προς τη λεία-θήραμα, όσο αντιφατικό και αν ακούγεται αυτό. Είτε πρόκειται για το αίσθημα ότι «η αξία της λείας δίνει δόξα στο νικητή», είτε πρόκειται για αποστασιοποίηση που διαχωρίζει την εικόνα της λείας ως ατόμου από το είδος, το οποίο θεωρείται ότι θηρεύεται κατά τους διαχειριστικούς κανόνες κι έτσι προστατεύεται, είτε πρόκειται για προσπάθεια για να θηρευτεί το θήραμα κατά το δυνατόν ανώδυνα και χωρίς να γίνει αντικείμενο επίδειξης, υφίσταται η δυνατότητα καλλιέργειας ενός τέτοιου πολυδιάστατου σεβασμού, ο οποίος μπορεί να βρει εφαρμογή στη γενικότερη ζωή ενός κυνηγού, ανεξαρτήτως και πάλι φύλου και γενιάς.

Όσοι κυνηγοί, αντιθέτως, βλέπουν τη θήρα ως ένα απλό χόμπι, θεωρούν ότι εμπνέει απλώς αγάπη για τα ωραία τοπία. Με άλλα λόγια, περιορίζονται σε αξία που προσλαμβάνεται σχετικά εύκολα και άμεσα.

Στάση προς τη θηρευτική πολιτική και τη διαχείριση άγριας πανίδας

Στον Πίνακα 7 φαίνεται μιας σαφής τάση όσων θεωρούν τη θήρα ως τρόπο ζωής, να δίνουν θέση εξέχουσας προτεραιότητας στην πολιτική ατζέντα της θήρας και της διαχείρισης άγριας πανίδας, την «ανεπαρκή διαχειριστική πολιτική» και την «έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού».

Το πρώτο σημείο είναι αρκετά γενικό και υπαγορεύει μια βαθύτερη ανάγκη εκτενούς αλλαγής σε αυτό το πολιτικό πεδίο. Το δεύτερο σημείο μπορεί να έχει μόνο μακροπρόθεσμα – και όχι άμεσα – αλλά πιο μόνιμα αποτελέσματα, αφού επικεντρώνεται κατ' αρχήν στη διαμόρφωση του θεσμικού ανθρώπινου δυναμικού, και κατ' επέκταση στοχεύει στην αλλαγή νοοτροπίας και όχι νομοθεσίας. Αυτή η μακροπρόθεσμο χαρακτήρα πολιτική θέση συμβαδίζει με τη θεώρηση της θήρας ως τρόπου ζωής, η οποία προϋποθέτει επίσης μακροπρόθεσμες προσδοκίες βελτίωσης, υπομονή και επιμονή. Εν αντιθέσει, όσοι θεωρούν τη θήρα ως άθλημα βλέπουν ως κυριότερο πρόβλημα την έλλειψη θηροφυλάκων, καθώς με την επίλυση του προβλήματος αυτού επέρχονται άμεσα ικανοποιητικά αποτελέσματα για τους «αθλούμενους» που επιθυμούν να προστατευθεί ο πληθυσμός θηραμάτων από τυχόν λαθροθήρες.

Πίνακας 7. Στάση προς τη θηρευτική πολιτική και τη διαχείριση της άγριας πανίδας σε σχέση με τη σημασία της θήρας.

Table 7. Attitude toward hunting policy and wildlife management in relation with the meaning of hunting.

	Θεώρηση κυνηγού ως τρόπου ζωής	Θεώρηση κυνηγού ως αθλήματος	Θεώρηση κυνηγού ως χόμπι
Κύριο πρόβλημα είναι η ανεπαρκής	,188(**)	-,075	-,156(**)

διαχείριση	,000	,052	,000
Κύριο πρόβλημα είναι η έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού	,073(*)	-,012	-,074(*)
Κύριο πρόβλημα είναι η ανεπαρκής θηροφύλαξη	,044	,739	,042
Προτείνω βελτίωση ενδαιτήματος	-,026	,083(*)	-,054
Προτείνω έλεγχο αρπάγων	,492	,031	,158
Προτείνω απελευθερώσεις	,191(**)	-,099(**)	-,137(**)
Προτείνω εντονότερη θηροφύλαξη	,000	,009	,000
Προτείνω ρίψη τροφής	,118(**)	-,062	-,083(*)
Προτείνω απελευθερώσεις	,002	,107	,031
Προτείνω εντονότερη θηροφύλαξη	-,134(**)	,058	,087(*)
Προτείνω ρίψη τροφής	,000	,128	,023
Προτείνω εντονότερη θηροφύλαξη	-,090(*)	,020	,094(*)
Προτείνω ρίψη τροφής	,019	,596	,013
Προτείνω ρίψη τροφής	-,020	,097(*)	-,067
	,607	,011	,081

Όμοια είναι και η στάση των κυνηγών απέναντι σε επιμέρους διαχειριστικά μέτρα. Όσοι βλέπουν τη θήρα ως τρόπο ζωής φέρονται να επιθυμούν και πάλι μακροπρόθεσμα μέτρα με πιο μόνιμα αποτελέσματα όπως βελτίωση ενδαιτήματος και έλεγχο αρπάγων. Απεναντίας, όσοι αντιμετωπίζουν τη θήρα ως άθλημα ή χόμπι, τείνουν να προτιμούν πιο άμεσα μέτρα που θεωρούν ότι απαιτούν λιγότερη υπομονή για να αποδώσουν, όπως απελευθερώσεις, εντονότερη θηροφύλαξη και ρίψη τροφής.

Χρήση μέσων εξειδικευμένης ενημέρωσης για τη θήρα

Ανάλογα με το θηρευτικό αξιακό σύστημα, διαφοροποιούνται οι στάσεις των κυνηγών και ως προς τα μέσα εξειδικευμένης ενημέρωσης που επιλέγουν. Όσοι θεωρούν τη θήρα ως τρόπο ζωής, προτιμούν τα περιοδικά και το διαδίκτυο, τα οποία προσφέρουν μεγάλη ποσότητα συνεχώς ανανεούμενων πληροφοριών και ιδεών. Ειδικά το διαδίκτυο προσφέρει εύκολα τη δυνατότητα και για διεθνή ενημέρωση ή ακόμη και ανταλλαγή απόψεων. Με τον τρόπο αυτό, αυτοί οι κυνηγοί δοκιμάζουν, ενισχύουν ή εμπλουτίζουν τις απόψεις περί βαθύτερων αξιών του κυνηγιού και βρίσκουν άλλους κυνηγούς με όμοιες θέσεις και αξίες.

Πίνακας 8. Τρόποι ενημέρωσης για τη θήρα σε σχέση με τη σημασία της θήρας.

Table 8. Ways to take information for hunting in relation with the meaning of hunting.

	Θεώρηση κυνηγιού ως τρόπου ζωής	Θεώρηση κυνηγιού ως αθλήματος	Θεώρηση κυνηγιού ως χόμπι
Ενημερώνομαι από περιοδικά κυνηγιού	,132(**)	-,109(*)	-,035
Ενημερώνομαι από διαδίκτυο	,006	,022	,466
Ενημερώνομαι από κυνηγετικές οργανώσεις	,209(**)	-,238(**)	,000
	,000	,000	,994
	-,126(**)	,112(*)	,038
	,008	,019	,430

Δεν χρειάζομαι ενημέρωση	-,102(*)	,117(*)	,009
	,032	,014	,857

Οι κυνηγοί που βλέπουν τη θήρα ως άθλημα παραμένουν στην πιο απλουστευμένη μέθοδο ενημέρωσης, δηλαδή στην άμεση επικοινωνία με τις κυνηγετικές οργανώσεις. Εκεί έρχονται σε επαφή με γνωστά άτομα και λαμβάνουν έτοιμες τις βασικές πληροφορίες που θεωρούν ότι χρειάζονται (πχ νέα νομοθεσία) χωρίς να αντιμετωπίζουν πληθώρα νέων πληροφοριών η οποία θα μπορούσε να κοστίσει «χαμένο χρόνο» και «σύγχυση» των αξιακών τους προσανατολισμών. Μια εναλλακτική στάση είναι να υιοθετήσουν αρκετή αυτοπεποίθηση ώστε να αισθάνονται ότι δεν έχουν ανάγκη ενημέρωσης.

Συμπεράσματα και μελλοντική έρευνα

Νεότεροι κυνηγοί, υψηλότερου επιπέδου και αστικής καταγωγής τείνουν να βλέπουν τη θήρα ως βαθύτερο τρόπο ζωής, καθώς αναζητούν διέξοδο και έχουν τη δυνατότητα βαθύτερης πνευματικής αναζήτησης. Η ηλικία και ο τρόπος επαφής με τη θήρα ασκούν επίσης επιρροή. Όσοι ήρθαν σε επαφή με τη θήρα σε νεότερη ηλικία και από οικεία πρόσωπα (γονείς και συγγενείς), είχαν σε μεγαλύτερο βαθμό την ευκαιρία να την εντάξουν στο ευρύτερο αξιακό τους σύστημα ως ένα εναλλακτικό βαθύτερο τρόπο ζωής. Τα τριχωτά θηράματα αποτελούν ένα πιο ελκυστικό «έπαθλο» για όσους βλέπουν τη θήρα ως απλό άθλημα, ενώ τα πτερωτά έλκουν περισσότερο όσους τη θεωρούν ως τρόπο ζωής.

Όσοι θεωρούν τη θήρα ως τρόπο ζωής εμφανίζουν μεγαλύτερη μοναχικότητα στη μετακίνησή τους και προτιμούν ήσυχους κυνηγότοπους (όχι απαραίτητα με πολλά θηράματα) και σε πιο απομακρυσμένες αποστάσεις. Άρα αναζητούν έναν εναλλακτικό κόσμο στη θήρα, σε αντίθεση με τους άλλους που βλέπουν τη θήρα ως άθλημα ή χόμπι και αναζητούν μια πιο άμεση εκτόνωση. Επίσης, όσοι αναζητούν στη θήρα έναν τρόπο ζωής, επιθυμούν τη νομιμοποίηση και χρήση περισσότερων κυνηγετικών μέσων, ώστε να εμπλουτίσουν τις εμπειρίες τους και τείνουν να συγκεντρώνουν πληθώρα όπλων για δημιουργία μικροπεριβάλλοντος ιδιαίτερης κουλτούρας. Προτιμούν επίσης τα καλαίσθητα και ενδεχομένως πολύπλοκα όπλα. Επιδεικνύουν δηλαδή μια αναζήτηση αξιών υλιστικού χαρακτήρα στην τεχνολογία του κυνηγιού.

Όσοι θεωρούν επίσης τη θήρα ως τρόπο ζωής αναγνωρίζουν σε αυτή αξίες σχετικές με πνεύμα συνεργασίας και κοινωνικής υπευθυνότητας, ελευθερίας και ενός βαθύτερου σεβασμού ακόμη και προς ηττημένους, κάτι που θεωρούν χρήσιμο να το μεταδώσουν και στα παιδιά τους – ακόμη και στις κόρες τους – κάνοντάς τα κυνηγούς. Αποποιούνται έτσι την πρόσληψη του κυνηγιού ως μιας ανδροκρατούμενης δραστηριότητας.

Τέλος, όσοι θεωρούν τη θήρα ως τρόπο ζωής επιθυμούν αλλαγές και βαθύτερες πολιτικές τομές που συνεπάγονται υπομονή και επιμονή, όπως πιο εξειδικευμένο προσωπικό, και διαχειριστικά μέτρα με μακροπρόθεσμα αποτελέσματα όπως βελτίωση ενδιαιτημάτων, ενώ όσοι την αντιμετωπίζουν ως άθλημα και χόμπι ζητούν μέτρα με πιο άμεσες επιδράσεις όπως απελευθερώσεις, ρίψη τροφής κ.λπ..

Επίσης, οι κυνηγοί που βλέπουν τη θήρα ως τρόπο ζωής προτιμούν να ενημερώνονται για αυτή από μέσα που εισάγονται πιο καινοτόμα και με εμπλουτισμένο πληροφοριακό υλικό, όπως είναι τα περιοδικά και το διαδίκτυο, ενώ όσοι τη βλέπουν ως άθλημα προτιμούν τον πιο προβλέψιμο χώρο των κυνηγετικών συλλόγων για την ενημέρωσή τους ή θεωρούν ότι γνωρίζουν ότι είναι αναγκαίο και δεν χρειάζονται ενημέρωση.

Μελλοντικά μπορούν να ληφθούν περαιτέρω ερωτηματολόγια από ακόμη περισσότερες περιοχές της χώρας όπως και από άλλες χώρες. Μπορούν επίσης να ληφθούν ερωτηματολόγια ίδιας θεματικής (με κατάλληλη διατύπωση) και από μη κυνηγούς ή και από μέλη των οικογενειών τους, για να συγκριθούν οι στάσεις τους με αυτές των κυνηγών. Μπορεί επίσης να επικεντρωθεί η έρευνα ειδικότερα επί της πρόσληψης κυνηγετικών αξιών που εκφράζονται μέσα από τη νομοθεσία.

Hunting as “way of life”, as “sport” and as “hobby”

N. D. Hasanagas¹, P.K. Birtsas^{2,3}, C. K. Sokos³

¹University Forest Administration, Aristotle University of Thessaloniki, nhasana@ad.auth.gr

²Wildlife Laboratory, Department of Forestry and Management of Natural Environment,
Applied Science Institute of Larissa, End of Mavromichali Str., 43100, Karditsa

³Research Division, Hunting Federation of Macedonia and Thrace, Ethnikis Antistasis 173-175, 551 34, Thessaloniki

Abstract

Hunting is examined as a way of life, sport and hobby. Quantitative results from 778 questionnaires answered by hunters are presented. Young hunters of high education level and urban origin tend to regard hunting as a way of life. The age and the way of initiation to hunting is also of importance. Mammal quarries attract those who see hunting as a sport, while bird quarries attract more people to consider it as a way of life. Those who consider hunting as a way of life are lonelier while travelling to hunting places. They also prefer quiet places far away from their home and are interested in materialistic values of hunting technology. They also appreciate values which are inspired by hunting and are related with cooperation, freedom and respect to the quarry. They want to initiate to hunting their children, even their daughters. Those who see hunting as a way of life desire deep policy changes that require patience and persistence, while those who regard it as a sport or hobby desire measures with more direct effects. Also, hunters who see hunting as a way of life prefer to be informed about it from the magazines and the internet, while those who see it as a sport prefer to be informed by hunting organizations or believe that they don't need to be informed at all.

Keywords: hunting, hunter education, hunting management, values, way of life

Βιβλιογραφία

- Aslin, H.J., Bennett, D.H., 2000. Wildlife and world views: Australian attitudes toward wildlife. *Hum. Dimens. Wildl.* 5: 15-35.
- Bousquet, F., Page, C.L., Bakam, I., Takforyan, A., 2001. Multiagent simulations of hunting wild meat in a village in eastern Cameroon. *Ecol. Model.* 138: 331-346.
- Campbell, M., Mackay, K.J., 2009. Communicating the Role of Hunting for Wildlife Management. *Hum. Dimens. Wildl.* 14: 21-36
- Hasanagas, N.D., Birtsas P., Sokos C., Papaspyropoulos K.G., 2009. Hunting engagement and attitude to hunting management strategies. 2o CEMEPE/ SECOTOX. Mykonos, Greece. 2009: 2097-2101.
- Kellert, S. R. 1980. Activities of the American public relating to animals. Phase II of U.S. Fish and Wildlife Service Study. Washington, D.C.: Government Printing Office.
- Knezevic, I., 2009. Hunting and Environmentalism: Conflict or Misperceptions. *Hum. Dimens. Wildl.* 14: 12-20.
- Meguro, T., Inoue, M., 2011. Conservation Goals Betrayed by the Uses of Wildlife Benefits in Community-based Conservation: The Case of Kimana Sanctuary in Southern Kenya. *Hum. Dimens. Wildl.* 16, Issue 1, 30-44
- Michaelidou, M., Decker, D.J., 2005. Incorporating Local Values in European Union Conservation Policy: The Cyprus Case. *Hum. Dimens. Wildl.* 10, 83-94
- Milbourne, P., 2003. Hunting ruralities: nature, society and culture in 'hunt countries' of England and Wales. *J. Rural Stud.* 19: 157-171.
- Rist, J., Rowcliffe, M., Cowlshaw, G., Milner-Gulland, E.J., 2008. Evaluating measures of hunting effort in a bushmeat system. *Biol. Cons.* 141: 2086-2099
- Scott, D., Baker, S.M., Kim, C., 1999. Motivations and commitments among participants in the great Texas birding classic. *Hum. Dimens. Wildl.* 4: 50-67
- Sokos, C., Hasanagas, N.D., Papaspyropoulos, K.G., Birtsas, P., 2009. Hunting management and hunting-related values. 2o CEMEPE/ SECOTOX. Mykonos, Greece. 2009: 2103-2106.